

Artikel

Lakuan Bahasa Arahan Mahathir Mohamad Dalam Isu 1MDB: Kajian Kes Blog Chedet.cc
(Directive Speech Act of Mahathir Mohamad in 1MDB Issue: Case Study on Article in Chedet.cc blog)

Abd Ganing Laengkang¹, Rohaidah Haron^{2*} & Ab Razak Ab Karim²

¹ Bahagian Bahasa Melayu, Pusat Pengajian Ilmu Kemanusiaan, Universiti Sains Malaysia.

² Jabatan Bahasa Melayu, Akademi Pengajian Melayu, Universiti Malaya.

Pengarah Koresponden: eyda1826@um.edu.my

Abstrak: Kajian ini merupakan analisis lakuan bahasa arahan terhadap artikel Mahathir Mohamad dalam isu 1MDB. Lakuan bahasa arahan ialah ujaran yang meminta seseorang untuk melakukan sesuatu. Kerangka teori J.L Austin (1962) dan Searle (1979) digunakan untuk mengenal pasti bentuk-bentuk arahan yang dilakukan oleh Mahathir. Sebanyak 40 artikel tentang 1MDB dalam blog *chedet.cc* yang diterbitkan antara tahun 2014 hingga 2018 dipilih untuk dianalisis. Analisis kajian menggunakan kaedah kualitatif, iaitu analisis kandungan. Persoalan kajian ialah apakah bentuk-bentuk dan fungsi lakuan arahan yang kerap digunakan oleh Mahathir dalam isu 1MDB. Analisis mendapati sepuluh lakuan arahan dalam kritikan tersebut, iaitu lakuan desakan, cadangan, larangan, seruan, harapan, permintaan, nasihat, mencabar, menjemput, dan doa. Jumlah ujaran keseluruhan adalah sebanyak 128 kali dan lakuan desakan mencatatkan bilangan tertinggi, iaitu 72 ujaran (56.25%). Jumlah ini lebih separuh daripada jumlah keseluruhan lakuan arahan. Tempat kedua tertinggi ialah lakuan cadangan, sebanyak 17 ujaran (13.28%), kemudian lakuan larangan 12 ujaran (9.3%). Lakuan lain mencatatkan kekerapan di bawah sepuluh ujaran. Kajian ini merumuskan bahawa Mahathir banyak melakukan desakan terhadap pihak pengurusan 1MDB, sama ada mendesak Mohd Najib meletak jawatan, mendesak untuk memberi penjelasan, dan mendesak wakil rakyat Barisan Nasional untuk menjatuhkan Mohd Najib. Kesimpulannya, lakuan arahan sepanjang empat tahun tersebut menunjukkan sikap konsisten Mahathir dalam mendesak pihak pengurusan 1MDB. Dalam konteks bahasa, kajian ini memperlihatkan hubungan rapat antara tindakan arahan dengan negarawan dalam menyuarakan isu negara yang serius. Selain itu, kajian lakuan ini memberikan perkembangan baharu dalam ilmu linguistik dan meluaskan dimensi terhadap tindakan dan strategi negarawan dalam mengawal pemerintahan.

Kata kunci: *Lakuan Bahasa; lakuan arahan; Mahathir Mohamad; Blog Chedet.cc; dan 1MDB.*

Abstract: This study is an analysis of directive speech act in Mahathir Mohamad's article on the 1MDB issue. Directive speech act are utterances that ask someone to do something. The theoretical framework of J.L. Austin (1962) and Searle (1979) was used to identify the forms of directive speech act written by Mahathir. A total of 40 articles about 1MDB in the *chedet.cc* blog published between 2014 and 2018 were selected for analysis. The analysis of the study uses a qualitative method, which is a content analysis. The research question is what are the forms and functions of directives speech act that are frequently used by Mahathir in the 1MDB issue. The analysis found ten acts of directive speech act in the criticism, namely insistence recommendation, prohibition, exclamation, hope, request, advice, challenge, invitation, and prayer. The total number of utterances is 128 and the act of insistence recorded the highest number, which is 72 utterances (56.25%). This amount is more than half of the total number of directive speech acts. The second highest place is the act of recommendation, as many as 17 utterances (13.28%), then the act of prohibition with 12 utterances (9.3%). Other acts recorded a frequency below ten utterances. This study concluded that

Mahathir put a lot of insistence or pressure on the management of 1MDB, whether it was insisting Mohd Najib to resign, insisting for an explanation, and insisting Barisan Nasional's member of parliament to topple Mohd Najib. In conclusion, the directive speech act in four years showed that Mahathir's consistent in insisting management of 1MDB. In the context of linguistic, this study showed that a closed relation between directive speech act with statesmen in voicing serious national issues. In addition, this speech act study provides new developments in linguistics and expands the dimension of language studies on the action and strategies of statesmen in controlling the government.

Keywords: Speech Act; directive speech act; Mahathir; Chedet.cc Blog; and 1MDB.

Pengenalan

Ahli falsafah, J.L Austin (1962) merupakan sarjana yang mengetengahkan gagasan bahawa bahasa mengandungi pelbagai tindakan, seperti berjanji, menyeru, mengarahkan, mendesak, membandingkan, memuji, mengeji, dan sebagainya. Beliau memperkenalkan lima kategori lakuan melalui bukunya yang bertajuk *How To Do Thing With Word*. Lima kategori lakuan bahasa yang dimaksudkan ialah lakuan keputusan (verdictives), penguasaan (exercitives), perjanjian (commissives), tabiat kebiasaan (behabitives), dan tanggapan (expositives). Selepas Austin, Searle (1976) mengemas kini pengkategorian lakuan bahasa Austin kerana wujud pertindanan. Oleh itu, Searle mengemukakan lima kategori lakuan bahasa, iaitu pernyataan, arahan, lakuan janji, lakuan ekspresi dan lakuan pengisytiharan.

Kajian ini akan memberi tumpuan terhadap satu kategori lakuan bahasa, iaitu lakuan arahan. Pengkaji akan meneliti bentuk-bentuk lakuan arahan yang terdapat dalam blog *chedet.cc*, sebuah blog milik Mahathir Mohamad. Pengkaji memilih artikel yang mengulas isu pengurusan 1Malaysian Development Berhad (1MDB). 1MDB merupakan sebuah syarikat yang diletakkan di bawah Kementerian Kewangan ketika Najib sebagai Perdana Menteri dan Menteri Kewangan. Syarikat ini menimbulkan pelbagai kontroversi sehingga satu Jawatankuasa ditubuhkan untuk menyiasat pihak pengurusan dan pelaburan yang dijalankan. Jawatankuasa tersebut terdiri daripada Ketua Audit Negara, Bank Negara, Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia, Ketua Polis Negara, dan Peguam Negara. Mahathir merupakan antara individu yang lantang menyuarakan aktiviti perniagaan dan pelaburan 1MDB. Dalam menyuarakan isu tersebut, sudah pasti pelbagai tindakan dilakukan, termasuklah melakukan pelbagai lakuan bahasa arahan. Kajian lakuan arahan amat penting dilakukan untuk melihat tindakan-tindakan arahan yang dilakukan oleh Mahathir Mohamad¹ sebagai seorang negarawan.

Kajian Lepas Tentang Lakuan Arahan

Kajian lakuan arahan telah banyak dijalankan oleh pengkaji terdahulu. Namun demikian, lakuan arahan secara khusus terhadap pemimpin masih kurang dikaji. Pengkaji terdahulu memberi tumpuan terhadap pelbagai aspek atau pelbagai situasi, seperti lakuan arahan dalam pengajaran, dalam kitab suci al-Quran, dalam perbualan, dalam filem dan sebagainya. Selain itu, terdapat kajian konsep lakuan arahan yang dilakukan dari sudut kesantunan dan budaya. Terdapat juga kajian perbandingan lakuan arahan dilakukan untuk membandingkan amalan arahan sesuatu masyarakat dengan masyarakat yang lain. Antara pengkaji lakuan arahan terdahulu ialah Cliff Goddard (2002), Hadher Hussein Abbood Ad-Darraj et al. (2012), Febrina Riska Puteri et al (2014), Luria A. R (2015), Yulianti Wulansari dan Cucu Suhartini (2015), Amir bin Juhari dan Zaitul Azma Zainon binti Hamzah (2015), Rochmat Budi Santosa et al. (2016), Cipto Wardoyo (2017), Zanariah Ibrahim et al (2017), Sri Waljinah et al (2019), Alfiyani Nur Safitri, Asep Purwo Yudi Utomo (2020), Roswati Abdul Rashid et al (2021), Harun Joko Prayitno et al (2021), Christine Elswiler (2021), Lia Khoirun Nisa dan Muhammad Abduh (2022), dan Athraa' Ammar Mahdi dan Mahmood A. Dawood (2022).

Secara kronologi, Cliff Goddard (2002) antara pengkaji awal yang mengkaji lakuan arahan dalam budaya Melayu. Beliau mengaplikasikan pendekatan entnopragsmatik dengan memberi tumpuan terhadap perkataan yang berunsurkan arahan, seperti *suruh*, *pesan*, *minta*, *nasihat*, *ajak*, dan sebagainya. Menurutnya,

¹ Merujuk kepada Tun Dr. Mahathir Mohamad. Gelaran dalam penulisan akademik digugurkan.

nilai sesuatu arahan tidak hanya dilihat dari sudut makna leksikal atau budaya pragmatik, malah memperlihatkan entnopragsmatik dari sudut lakuan bahasa. Kajian Hadher Hussein Abbood Ad-Darraji et al. (2012) pula membahaskan bahawa ujaran tawaran merupakan lakuan janji dan arahan. Hal ini dihuraikan dari perspektif falsafah, sosial dan budaya. Febrina Riska Puteri et al (2014) mengkaji lakuan arahan dari sudut kesantunan bahasa dalam pengajaran dan pembelajaran di sekolah. Kajian mereka mendapati lima lakuan arahan, iaitu menyuruh, memohon, menuntut, menyarankan, dan mencabar. Lima lakuan arahan ini dilakukan dengan empat prinsip kesantunan bahasa, iaitu ketika guru melakukan arahan, iaitu unsur kearifan, penghargaan, kesepakatan dan kesimpatian. Yulianti Wulansari dan Cucu Suhartini (2015) dan Zanariah Ibrahim et al. (2017) turut melakukan lakuan arahan dalam konteks pengajaran dan pembelajaran. Mereka (2015) mendapati tiga jenis lakuan bahasa arahan dalam pengajaran, iaitu perintah, permintaan dan cadangan. Kajian Zanariah et al pula memperlihatkan bahawa lakuan suruhan melambangkan kewibawaan dan ketegasan seseorang guru.

Lakuan arahan dalam mesyuarat dijalankan oleh Amir bin Juhari dan Zaitul Azma Zainon binti Hamzah pada tahun 2015. Kajian tersebut mendapati enam subkategori arahan, iaitu permintaan, pertanyaan, keperluan, larangan, permisif dan nasihat. Mereka menyimpulkan bahawa lakuan arahan dalam mesyuarat bukan sahaja untuk mendapatkan maklumat, sebaliknya untuk mengarah dan memerintahkan. Selain situasi mesyuarat, pengkaji terdahulu turut memberi tumpuan terhadap teks agama, misalnya kajian yang dilakukan oleh Rochmat Budi Santoso et al. (2016) dan Cipto Wardoyo (2017). Rochmat Budi Santoso et al. (2016) mengkaji surah al-Quran yang berunsurkan sejarah atau cerita, dan kajian mereka mendapati enam lakuan, iaitu permintaan, soalan, keperluan, larangan, membenarkan, dan nasihat. Kajian tersebut menyimpulkan bahawa surah al-Quran yang berunsurkan sejarah mengandungi pengajaran dan mesej untuk melaksanakan perintah dan menjauhi larangan Allah SWT. Kajian Cipto Wardoyo (2017) pula mengkaji lakuan arahan yang dominan dalam khutbah Jumaat. Dalam kajian tersebut, lakuan menjemput didapati paling dominan, diikuti oleh lakuan cadangan, perintah, larangan, mengingatkan dan permintaan. Sofia Mafaza, Rustono Rustono dan Awalya (2018) juga melakukan kajian lakuan arahan di sekolah dan mereka mendapati nilai karakter yang terdapat dalam lakuan arahan ialah jujur, berdisiplin, bertanggungjawab, sopan, peduli, dan yakin.

Berdasarkan kajian lakuan arahan empat tahun kebelakangan ini, kajian terhadap pemimpin masih tidak banyak dilakukan. Misalnya, Sri Waljinah et al. (2019) melakukan kajian lakuan arahan terhadap tajuk-tajuk berita digital, manakala Alfiyani Nur Safitri, Asep Purwo Yudi Utomo (2020) mengkaji lakuan arahan oleh Ustaz Abdul Somad. Roswati Abdul Rashid et al. (2021) pula mengkaji lakuan arahan dalam bahasa Jepun oleh pemandu pelancong Malaysia. Selain itu, Harun Joko Prayitno et al. (2021) meneruskan kajian terdahulu yang meneliti lakuan arahan dari sudut kesantunan berbahasa. Kajian Christine Elsweiler (2021) agak menarik kerana mengkaji teks lama atau teks klasik. Beliau mengkaji lakuan arahan dan lakuan komisif yang terdapat dalam surat Inggeris dan surat Scotland bertarikh antara 1500-1700 Masihi. Lia Khoirun Nisa dan Muhammad Abduh (2022) turut melakukan kajian lakuan arahan seperti pengkaji terdahulu, iaitu kajian lakuan arahan dalam sesi pengajaran dan pembelajaran di sekolah. Ammar Mahdi dan Mahmood A. Dawood (2022) pula mengkaji lakuan arahan dalam khutbah agama Islam dan ucapan upacara agama Kristian. Kajian tersebut mendapati lakuan arahan disampaikan dengan jelas dalam khutbah umat Islam dan ucapan keagamaan Kristian. Menurutnya, ucapan keagamaan perlu disampaikan secara terang untuk mengelakkan kekeliruan. Oleh sebab kajian lakuan arahan dalam kalangan pemimpin masih kurang, maka kajian ini akan memberi tumpuan terhadap negarawan, iaitu Mohamad. Terdapat dua tujuan utama kajian ini dilakukan, iaitu:

- Mengenal pasti bentuk-bentuk lakuan arahan oleh Mahathir dalam isu 1MDB
- Menganalisis fungsi lakuan bahasa arahan oleh Mahathir dalam isu 1MDB.

Data dan Kaedah Kajian

Kaedah kajian ini bersifat analisis kandungan terhadap artikel yang ditulis dalam blog *chedet.cc*. Blog ini mula dibangunkan sejak 2008 oleh pembangun blog melalui arahan Mahathir. Namun demikian, artikel tentang kritikan terhadap isu 1MDB yang dikaitkan dengan kepimpinan Perdana Menteri Malaysia bermula sejak 2014 hingga Mei 2018. Sebanyak 180 artikel berkaitan dengan 1MDB. Namun demikian, kajian ini memilih 40 artikel untuk dianalisis. Proses analisis kandungan artikel blog *chedet.cc* bermula dengan

pemilihan data secara sampel bertujuan (purposive sampling). Data dianalisis menggunakan kerangka teori lakuan bahasa yang diperkenalkan oleh Searle (1976 & 1979). Menurut Searle, terdapat lima fungsi bahasa, dan salah satunya ialah bahasa digunakan untuk meminta seseorang melakukan sesuatu. Fungsi bahasa ini dikenali sebagai lakuan arahan. Lakuan arahan terdiri daripada pelbagai jenis, seperti permintaan, larangan, desakan, seruan, nasihat dan sebagainya.

Selepas memilih data dan kerangka teori, data kajian akan dianalisis berdasarkan konsep dan jenis-jenis lakuan arahan yang dikemukakan oleh Searle. Penentuan jenis-jenis lakuan arahan juga dilakukan dengan menggunakan konteks ujaran sebenar. Selepas analisis jenis-jenis lakuan arahan, pengkaji akan memperlihatkan kekerapan jenis-jenis lakuan arahan dalam bentuk jadual. Jadual digunakan untuk memperlihatkan kekerapan yang paling tinggi kepada kekerapan yang paling rendah. Dalam jadual tersebut, angka sebenar dan peratus dipaparkan bagi memudahkan analisis. Selepas mengenal pasti kekerapan tersebut, pentafsiran dan rumusan dilakukan untuk melihat hubungan lakuan bahasa Mahathir dengan isu yang dibangkitkan.

Kerangka Teori

Kajian ini menggabungkan teori Austin dan Searle dalam menganalisis lakuan bahasa dalam penulisan artikel Mahathir Mohamad. Pengkaji menerima pakai Syarat Kesesuaian oleh Austin dan menumpukan konsep lakuan arahan yang dikemukakan oleh Searle. Syarat Kesesuaian Austin merujuk kepada tiga syarat utama yang menunjukkan tindakan sedang dilakukan, iaitu diri orang pertama, diujarkan dalam kala kini (present tense), dan ayat aktif. Syarat pertama, artikel dalam blog chedet.cc merupakan ditulis sendiri oleh Mahathir, iaitu diri orang pertama. Hal ini diakui sendiri melalui pernyataan berikut:

“Saya terkejut kerana ada yang berkata saya tidak pun tahu adanya <http://www.chedet.com>. Saya tahu walaupun website itu disediakan oleh orang yang cekap dalam usaha ini, tetapi mereka membuat atas arahan saya. Saya sendiri tulis segala yang terdapat di dalam blog ini. Saya juga tulis sendiri semua ucapan dan rencana yang saya sampaikan.

(Artikel bertarikh 16 Mei 2008, blog chedet.cc diakses pada 22/9/2018).

Syarat kedua pula ialah arahan yang dilakukan berlaku ketika isu 1MDB sedang timbul atau mula dipersoalkan oleh pelbagai pihak. Penulisan artikel ini seiring dengan isu yang timbul, iaitu antara tahun 2014 hingga 2018. Syarat ketiga pula menunjukkan penggunaan ayat aktif, dan selalunya pelaku sering menjadi subjek dalam binaan ayat aktif. Hal ini dapat dilihat melalui paparan contoh dalam analisis kajian.

Searle (1976 & 1979) pula telah mengemas kini kategori lakuan bahasa berdasarkan tiga kriteria utama, iaitu (i) tujuan ilokusi, (ii) arah kesesuaian, dan (iii) keadaan psikologi. Dari segi kriteria tujuan ilokusi, *lakuan arahan* merupakan ujaran-ujaran yang meminta pendengar untuk melakukan sesuatu. Mana-mana ujaran yang meminta seseorang melakukan sesuatu, ia diletakkan di bawah kategori lakuan arahan. Bagi kriteria kedua, arah kesesuaian bagi lakuan arahan ialah kehendak dan tindakan disesuaikan dengan ujaran. Kriteria ketiga pula, iaitu keadaan psikologi lakuan arahan terletak pada *kehendak*. Selain itu, Searle (1979, pp. 13-14) menyatakan bahawa lakuan arahan ini boleh dilakukan dalam pelbagai darjah, sama ada secara lembut atau secara penegasan. Arahan boleh dilakukan secara lembut apabila menjemput seseorang untuk melakukan sesuatu atau mencadangkan sesuatu. Arahan juga boleh dilakukan dengan garang jika hendak mendesak seseorang melakukan sesuatu. Searle menyenaraikan lakuan arahan, seperti bertanya, meminta, berdoa, merayu, mengarahkan, menjemput, mengizinkan, menasihati. Oleh sebab data kajian yang berlainan, kajian ini menemui sepuluh lakuan arahan dalam artikel Mahathir Mohamad mengenai isu 1MDB. Sepuluh jenis lakuan arahan ialah lakuan desakan, cadangan, larangan, seruan, harapan, permintaan, nasihat, mencabar, menjemput dan berdoa.

Analisis dan Dapatan Kajian

Berdasarkan 40 artikel yang dianalisis, kajian ini mendapati 10 sublakuan bahasa arahan yang diaplikasikan oleh Mahathir dalam isu 1MDB. Jadual berikut ialah hasil analisis lakuan bahasa arahan terhadap 40 artikel Mahathir dalam isu 1MDB.

Jadual 1. Kekerapan Subkategori Lakuan Bahasa Arahan

No	Subkategori Lakuan	Kekerapan	Peratus
1.	Desakan	72	56.25%
2.	Cadangan	17	13.28%
3.	Larangan	12	9.38%
4.	Seruan	7	5.5%
5.	Harapan	6	4.7%
6.	Permintaan	5	4.0%
7.	Nasihat	5	4.0%
8.	Mencabar	2	1.6%
9.	Menjemput	1	0.8%
10.	Doa	1	0.8%
Jumlah Keseluruhan		128	100%

Secara keseluruhannya, Jadual 1 di atas menunjukkan 128 ujaran bagi 10 subkategori lakuan arahan. Lakuan desakan menunjukkan kekerapan tertinggi, iaitu sebanyak 72 kali (56.25%). Jumlah ini lebih separuh daripada jumlah keseluruhan kategori lakuan arahan. Tempat kedua tertinggi ialah lakuan cadangan, dengan 17 ujaran (13.28%). Lakuan larangan pula berada di tempat ketiga tertinggi, dengan 12 ujaran (9.3%). Lakuan lain mencatatkan kekerapan di bawah sepuluh ujaran. Secara keseluruhannya, kajian ini merumuskan bahawa kategori lakuan arahan yang paling dominan ialah lakuan desakan. Dengan perkataan lain, desakan ialah tindakan-tindakan yang menjadi sebahagian daripada usaha penyelesaian 1MDB. Huraian berikut pula ialah analisis lakuan arahan berserta dengan fungsinya

1. Lakuan Desakan

Dalam konteks ini, lakuan desakan ialah ujaran permintaan yang bersungguh-sungguh dan berterusan. Lakuan arahan ini juga mengandungi unsur paksaan agar melakukan sesuatu. Berdasarkan kajian lepas, pengkaji tidak menemui lakuan desakan kerana situasi data yang berlainan. Lakuan desakan ini wujud kerana Mahathir Mohamad melihat kesalahan besar yang dilakukan oleh pihak pengurusan 1MDB, iaitu melibatkan kehilangan wang negara berbilion Ringgit Malaysia. Oleh itu, desakan berterusan perlu dilakukan. Hal ini tidak sama dengan situasi dalam pembelajaran dan pengajaran, mesyuarat, ucapan keagamaan, seperti kajian yang dilakukan oleh Yulianti Wulansari dan Cucu Suhartini (2015), Zanariah et al, Rochmat Budi Santoso et al, dan Amir bin Juhari dan Zaitul Azma Zainon binti Hamzah pada tahun 2015.

Lakuan desakan mencatatkan bilangan yang jauh lebih tinggi berbanding dengan lakuan arahan yang lain, iaitu 72 ujaran (68%). Analisis kajian mendapati lakuan desakan ditujukan kepada enam pihak, iaitu pihak pengurusan 1MDB, Kerajaan, Agensi Kerajaan, Wakil Rakyat BN, syarikat dan rakyat. Jadual 2 berikut menunjukkan pihak yang didesak dan kekerapannya.

Jadual 2. Pihak yang didesak kekerapannya

No	Pihak Yang Didesak	Jumlah	Peratus
1	1MDB	36	50.0%
2	Kerajaan	14	19.4%
3	Agensi Kerajaan	13	18.0%
4	Wakil Rakyat BN	7	9.7%
5	Syarikat	1	1.4%
6	Rakyat	1	1.4%
Jumlah keseluruhan		72	100%

Jadual 2 di atas menunjukkan enam sasaran desakan Mahathir Mohamad. Desakan utama beliau ditujukan kepada pihak pengurusan 1MDB, kemudian diikuti desakan terhadap kerajaan. Agensi kerajaan, seperti polis, SPRM dan Peguam Negara turut didesak oleh Mahathir Mohamad. Selain itu, wakil rakyat juga

didesak agar melakukan sesuatu untuk menjatuhkan Mohd Najib. Desakan terhadap syarikat dan rakyat tidak dominan. Kajian ini merumuskan bahawa lakuan desakan amat dominan dan kekerapan tertinggi tersebut ditujukan kepada pihak 1MDB. Kajian ini akan memperlihatkan empat daripada enam sasaran lakuan desakan, iaitu seperti berikut.

Desakan terhadap pengurusan 1mdb

Pihak pengurusan ini merujuk kepada pengerusi 1MDB, iaitu Mohd Najib, yang juga Perdana Menteri dan Menteri Kewangan Malaysia. Analisis menunjukkan bahawa desakan terhadap 1MDB adalah kekerapan yang tertinggi, iaitu 36 ujaran atau 50%. Dapatan ini selari dengan tujuan utama penulisan kritikan Mahathir, iaitu kritikan terhadap pengurusan 1MDB. Ujaran-ujaran berikut menunjukkan desakan terhadap 1MDB.

- Orang ramai mengesyaki ianya daripada 1MDB...**Najib perlu** membuat penjelasan. (A28:P3:U5)
- Dokumen-dokumen lain **perlu ditunjuk** sebagai bukti kebenaran kenyataan kedua-dua pihak, pemilik, penerima, bank yang mengeluarkan ... (A39:P5:U3)
- **Tunjukkan akaunnya di bank**, cek-cek yang beliau keluarkan, terutamanya USD700 juta itu. (A13:P6:U7)

Berdasarkan empat contoh di atas, desakan terhadap 1MDB dilakukan dengan dan tanpa menyebut nama yang terlibat dalam pengurusan 1MDB. Desakan dalam contoh 1 di atas menyebut dengan jelas nama *Najib*, yang merujuk kepada Dato Seri Mohamad Najib, Pengerusi 1MDB. Konteks ujaran, iaitu ayat sebelum ujaran tersebut menunjukkan bahawa Najib yang dimaksudkan oleh Mahathir ialah Mohd Najib. Contoh 2 juga menunjukkan lakuan desakan terhadap 1MDB tanpa menyebut pihak yang didesak. Pihak 1MDB didesak untuk mengemukakan dokumen-dokumen transaksi dana. Ujaran dalam contoh 3 dan contoh 4 juga melibatkan desakan terhadap 1MDB. Bagi contoh 3, Mahathir Mohd mendesak agar 1MDB mengemukakan butiran kewangan berkenaan USD 700 juta. Secara umumnya, Mahathir melakukan desakan terhadap 1MDB kerana mendakwa terdapat penyelewengan dana negara yang sangat besar.

Desakan terhadap kerajaan

Desakan terhadap kerajaan bermaksud tindakan mendesak pihak pemerintah untuk mengambil sesuatu tindakan. Kamus Dewan (2007) mendefinisikan *kerajaan* sebagai negeri atau negara yang dikepalai oleh seorang raja. Dalam konteks Malaysia yang mengamalkan sistem raja berperlembagaan, demokrasi, sistem pengasingan kuasa, raja ialah ketua negara. Kuasa pemerintahan raja diberikan kepada pihak eksekutif, yang diketuai oleh seorang Perdana Menteri bersama dengan barisan kabinet. Dalam kajian ini, desakan terhadap kerajaan merujuk kepada desakan terhadap Perdana Menteri dan barisan kabinet yang mentadbir negara. Dengan lebih khusus lagi, ia juga merujuk kepada Barisan Nasional yang diketuai oleh UMNO dan Presiden UMNO, iaitu Mohd Najib. Oleh itu, desakan kepada kerajaan juga bermaksud desakan kepada Mohd Najib. Dari segi analisis, kajian mendapati lakuan desakan terhadap kerajaan mencatatkan bilangan kedua tertinggi, iaitu sebanyak 14 kali atau 19.4%. Hal ini bermakna tujuan desakan ini adalah sama dengan desakan dengan 1MDB yang dipengerusikan oleh Mohd Najib. Contoh-contoh berikut menunjukkan desakan terhadap kerajaan.

- **Kerajaan mesti** mengambil serious filem dokumentari ini dan cuba untuk membersihkan nama kita.. (A14:P8:U1)
- Sesungguhnya, satu lagi Royal Commission of Inquiry perlu diadakan untuk selidik kes ini.
- **Sudah tiba masanya Kerajaan berterus terang** dan memberi ruang kepada pihak mahkamah mendengar pertuduhan-pertuduhan ...

Contoh 1 menunjukkan desakan kepada Perdana Menteri dan barisan kerajaan mengambil tindakan segera terhadap *al-Jazeera* kerana membuat dokumentari pembunuhan yang memburukkan imej Malaysia. Al-Jazeera merupakan media antarabangsa yang menjadi perhatian masyarakat dunia kerana dokumentari tersebut. Perkataan *kerajaan* digunakan dalam ujaran tersebut. Oleh itu, laporan tentang pembunuhan di Malaysia yang melibatkan Perdana Menteri telah memberikan imej buruk bahawa Malaysia mempunyai seorang Perdana Menteri pembunuh. Dalam contoh 2, walaupun perkataan *kerajaan* tidak disebut dengan jelas, namun demikian konteks menunjukkan desakan tersebut ditujukan kepada kerajaan. Hal ini kerana penubuhan badan penyiasat bebas perlu ditubuhkan melalui sistem yang diketuai oleh pemerintah.

Penubuhan Suruhanjaya Penyiasatan Diraja (Royal Commission of Inquiry, RCI) perlu melalui proses perbincangan dan mendapat persetujuan di Parlimen. Lazimnya, sesuatu penubuhan RCI bergantung pada pihak pemerintah kerana ia mempunyai undian yang lebih banyak. Oleh itu, desakan dalam contoh 2 ditujukan kepada pihak kerajaan yang telah mendapat majoriti kerusi dalam parlimen.

Ujaran dalam contoh 3 juga berbentuk desakan terhadap kerajaan. Ujaran ini dipetik daripada artikel yang bertajuk *Laporan Ketua Audit Negara*. Ia ditandai oleh perkataan *kerajaan*. Ujaran tersebut menunjukkan bahawa Mahathir Mohamad mendesak kerajaan agar berterus terang tentang laporan Ketua Audit Negara yang mendakwa wujud pencurian wang kerajaan berbilion ringgit Malaysia. Selain itu, beliau juga mendesak agar hasil siasatan Ketua Audit Negara dibawa ke mahkamah untuk menentukan kebenaran tuduhan yang dibuat. Secara umumnya, lakuan desakan kepada kerajaan adalah untuk memberi tekanan kepada pemerintahan Mohd Najib untuk menyelesaikan masalah pengurusan 1MDB.

Desakan terhadap agensi kerajaan

Selain desakan terhadap kerajaan, kajian ini mendapati desakan ditujukan kepada agensi kerajaan. Penyelidikan ini membezakan antara desakan terhadap kerajaan dengan desakan terhadap agensi kerajaan. *Kamus Dewan Edisi Keempat* (2007) mendefinisikan *agensi* sebagai satu organisasi pentadbiran kerajaan. Secara umumnya, agensi kerajaan merupakan badan-badan tertentu yang ditubuhkan oleh kerajaan untuk menjalankan tugas-tugas tertentu. Dalam konteks kajian ini, desakan ditujukan kepada agensi seperti Peguam Negara, Lembaga Hasil Dalam Negeri, Ketua Audit Negara, Bank Negara, Ketua Polis Negara dan sebagainya. Hasil kajian mendapati bahawa desakan terhadap agensi kerajaan mencatatkan jumlah sebanyak 13 bersamaan 18%. Jumlah ini menjadikan lakuan desakan berada di tempat ketiga. Senarai contoh berikut ialah ujaran yang menunjukkan lakuan desakan terhadap agensi kerajaan.

- Untuk ini, Peguam Negara **perlu membuat** keputusan dan memulakan tindakan undang-undang. (A11:P10:U3)
- Dalam kes ini **beliau patut menunjukkan bukti** bahawa ianya tidak berlaku... (A33:P13:U3)
- Sementara tindakan terhadap Shahrol **perlu diambil**, tindakan terhadap penasihat 1MDB yang mewakili Kerajaan tidak boleh diketepikan. (A27:P9:U8)
- Jika tiada cukai yang perlu dibayar, Lembaga Hasil Dalam Negeri (LHDN) **harus memberi kenyataan** bahawa ... (A28:P10:U2)

Ujaran dalam contoh 1 dan contoh 2 di atas memperlihatkan desakan dilakukan terhadap Peguam Negara untuk memulakan tindakan undang-undang. Konteks ujaran ini berkaitan dengan kedaulatan undang-undang yang telah dicabuli oleh orang yang diamanahkan untuk menegakkan kedaulatan undang-undang negara, khususnya para pemimpin. Oleh itu, Mahathir mendesak Peguam Negara untuk menentukan sama ada dakwaan boleh dibicarakan di mahkamah atau tidak. Ujaran dalam contoh 2 juga menunjukkan peguam negara didesak untuk membuktikan bahawa penyelewengan tidak berlaku dalam 1MDB. Ujaran desakan ini timbul selepas Peguam Negara mengumumkan keputusan siasatan terhadap 1MDB bahawa tidak berlaku penyelewengan dana dalam syarikat tersebut.

Ujaran dalam contoh 3 juga memperlihatkan lakuan desakan terhadap agensi kerajaan. Walaupun agensi kerajaan tersebut tidak disebut dengan jelas, dalam konteks 1MDB, desakan itu ditujukan kepada Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia (SPRM) dan Peguam Negara. Hal ini kerana SPRM ialah badan yang menyiasat dan mengumpul bukti rasuah dan penyelewengan, manakala Peguam Negara pula menentukan pendakwaan berdasarkan bukti yang dikumpulkan oleh SPRM. Ujaran dalam contoh 4 pula mendesak Lembaga Hasil dalam Negeri agar bertindak untuk mengumumkan bahawa sama ada pemilik wang RM2.60 billion telah membayar cukai atau tidak. Konteks ujaran ialah RM2.6 bilion dikatakan sebagai derma dari kerajaan Arab Saudi kepada Perdana Menteri Malaysia. Dalam sistem percukaian Malaysia, ketiadaan pembayaran cukai menunjukkan wang tersebut merupakan hasil penggubahan wang haram. Oleh sebab itu desakan dilakukan terhadap LHDN.

Desakan terhadap wakil rakyat

Desakan terhadap wakil rakyat bermaksud desakan kepada ahli parlimen Barisan Nasional. Jumlah ahli parlimen Barisan Nasional bagi penggal ke-13 adalah sebanyak 133 ahli. Dalam kajian ini, Mahathir melakukan desakan sebanyak 7 kali. Tidak ada penanda linguistik khusus menunjukkan lakuan desakan ini.

Malah ujaran yang dihasilkan tidak menyebut secara khusus ahli parlimen yang dimaksudkan. Ia ditentukan oleh konteks semasa dan sistem pentadbiran Malaysia. Senarai berikut ialah empat contoh ujaran desakan terhadap ahli parlimen BN.

- **Undi tidak percaya adalah perlu sekarang** kerana Najib telah membuat ahli-ahli Parlimen BN...(A12:P5:U1)
- **Kemukakanlah usul undi tidak** percaya terhadap Najib sebagai Presiden parti dan Perdana Menteri di mesyuarat-mesyuarat cawangan... (A25:P12:U2)
- **Usulkan juga agar pemilihan parti tidak ditangguhkan**, dan dilaksanakan pada tahun ini juga (A25:P12:U3)
- Jika ingin selamat dan menang **tolaklah kepimpinan DSN** sebelum PRU14. (A21:P11:U1)

Dalam konteks Malaysia, Perlembagaan Persekutuan membenarkan undi tidak percaya untuk menggantikan Perdana Menteri. Hal ini berdasarkan Perlembagaan Persekutuan, Perkara 43 (4), yang menyebut bahawa “Jika Perdana Menteri tidak lagi mendapat kepercayaan majoriti ahli Dewan Rakyat, maka Perdana Menteri hendaklah meletakkan jawatan Jemaah Menteri melainkan jika atas permintaannya Parlimen dibubarkan oleh Yang di-Pertuan Agong.” Atas dasar ini, Mahathir melakukan desakan terhadap ahli parlimen BN untuk mengemukakan usul undi tidak percaya di dalam Dewan Rakyat bagi menggantikan Mohd Najib sebagai Perdana Menteri. Hal ini dilakukan oleh Mahathir melalui contoh 1. Contoh 1 tersebut menunjukkan desakan terhadap ahli parlimen untuk menuntut peletakan jawatan Perdana Menteri melalui undi tidak percaya.

Ujaran dalam contoh 2 dan contoh 3 pula mendesak ahli UMNO di peringkat cawangan untuk mengadakan undi tidak percaya terhadap Mohd Najib sebagai Perdana Menteri dan Presiden UMNO. Kedua-dua ujaran desakan tersebut diujarkan dalam artikel 25, dan ujaran tersebut selari dengan tajuknya, *Surat kepada Ahli-ahli Cawangan UMNO*. Ujaran dalam contoh 4 juga memperlihatkan desakan terhadap ahli UMNO untuk menolak kepimpinan Mohd. Najib. Menurut Mahathir, untuk Barisan Nasional menang, Najib perlu diganti kerana beliau telah merosakkan negara. Kajian ini dapat merumuskan bahawa Mahathir melakukan desakan terhadap ahli UMNO kerana hanya ahli-ahli UMNO mempunyai kuasa untuk memilih Presiden Parti yang lazimnya menjadi Perdana Menteri.

2. Lakuan Larangan

Lakuan larangan ialah lakuan mengarahkan seseorang untuk tidak melakukan sesuatu. Lazimnya, lakuan ini berfungsi untuk menasihati seseorang daripada melakukan perkara yang boleh mendatangkan keburukan. Lakuan larangan ini sering ditandai oleh perkataan seperti, *janganlah, tak usah, berhentilah*, dan sebagainya. Analisis mendapati 11 kali lakuan larangan digunakan dalam kritikan Mahathir. Senarai berikut ialah empat contoh lakuan larangan.

- **Berhentilah berfikir** bahawa rakyat Malaysia bodoh ... (A13:P14:U)
- **Anda tidak boleh** mengambil semua wang itu untuk ... (A10:P33:U3)
- **Jangan hanya** mengatakan ini adalah rahsia. (A7:P5:U3)
- Apakah saya pernah buat perkara-perkara seperti ini? Buktikan. **Jangan tuduh melulu.** (A22:P22:3U)

Konteks ujaran bagi contoh 1 di atas berkaitan dengan wang RM2.6 bilion yang masuk dalam akaun peribadi Mohd Najib. Ujaran ini dituturkan dalam artikel yang bertajuk *Derma RM2.6 Billion*. Kemasukan wang ini dilaporkan oleh *Wall Street Journal* bahawa Najib Mohd. memiliki wang sebanyak USD700 juta bersamaan RM2.6 bilion di dalam akaun peribadinya di Bank Arab-Malaysia. Mohd. Najib mendakwa bahawa wang itu ialah wang derma daripada Kerajaan Arab Saudi. Mahathir pula menafikan bahawa tidak ada orang dalam dunia ini boleh percaya wang sebanyak itu adalah derma. Oleh itu, beliau melakukan larangan menggunakan perkataan *berhenti*, seperti yang diperlihatkan dalam contoh 1 di atas. Contoh 2 pula ialah lanjutan daripada laporan *Wall Street Journal*. Hasil daripada laporan tersebut, Mahathir mendakwa Mohd Najib tidak boleh menyimpan wang tersebut dalam akaun peribadi. Oleh itu, ujaran larangan itu dilakukan. Larangan dalam contoh 1 dan contoh 2 ditujukan kepada pihak pengurusan 1MDB.

Konteks ujaran larangan dalam contoh 3 pula berkaitan dengan syarat perjanjian penerbitan bon atau hutang dengan Goldman Sachs. Mahathir mendesak perjanjian tersebut didedahkan. Selepas desakan dilakukan, beliau melarang 1MDB untuk mengatakan bahawa butiran perjanjian itu adalah rahsia. Ujaran dalam contoh 4 pula berkaitan dengan dakwaan bahawa Mahathir turut pernah menyebabkan wang kerajaan

berbilion hilang disebabkan pelaburan, seperti apa yang dilakukan oleh pengurusan 1MDB. Namun demikian, Mahathir menafikan dan mendesak untuk membuktikan tindakannya adalah sama dengan tindakan pengurusan 1MDB. Selepas desakan dilakukan, Mahathir melakukan larangan, seperti yang diperlihatkan dalam contoh 4. Dengan perkataan lain, buktikan dahulu sebelum membuat tuduhan. Dari sudut fungsi, analisis mendapati lakuan larangan ini hanya berfungsi melarang tindakan seseorang daripada melakukan sesuatu. Ia tidak bertujuan untuk menasihati seperti apa yang ditemui oleh Siti Hajar Abdul Aziz (2010).

3. Lakuan Seruan

Lakuan seruan ialah lakuan mengajak seseorang untuk melakukan sesuatu perkara dengan laungan agak kuat untuk menarik perhatian. Lazimnya, lakuan menyeru ini ditandai oleh perkataan *wahai* dan ada kalanya diikuti oleh tanda seru. Terdapat juga lakuan seruan dilakukan dengan menyebut *saya menyeru*. Analisis mendapati 7 kali lakuan seruan dilakukan. Empat daripada 7 lakuan seruan ditujukan kepada ahli UMNO, manakala 3 lakuan yang lain ditujukan kepada rakyat Malaysia. Dapatan ini menggambarkan bahawa Mahathir mempercayai keupayaan rakyat dan ahli UMNO. Berikut ialah contoh lakuan seruan.

- **Saya menyeru** semua rakyat Malaysia untuk menuntut Najib membenarkan siasatan ... (A15:P38:U1)
- **Wahai** ahli dan pemimpin UMNO di akar umbi. **Fikirlah** baik-baik. (A21:P2:U1)
- **Wahai ahli dan pemimpin UMNO** di peringkat akar umbi. (A21:P10:U1)
- **Wahai pemimpin UMNO** yang masih menjunjung kepimpinan Najib. (A34:P1:U1)

Konteks ujaran dalam contoh 1 ialah Mahathir menyeru rakyat Malaysia bangkit untuk mendesak Mohd Najib bagi membolehkan siasatan dijalankan ke atas beliau. Ia melibatkan siasatan berkaitan dengan pemilikan wang RM2.6 bilion dan siasatan tentang pembunuhan gadis Mongolia seperti yang dilaporkan oleh *Al-Jazeera*. Contoh 1 di atas merupakan lakuan menyeru kerana ia dengan jelas menggunakan kata kerja performatif *saya menyeru*. Seruan itu ditujukan kepada rakyat Malaysia kerana percaya kuasa rakyat.

Ujaran dalam contoh 2 dan 3 diujarkan dalam artikel yang sama, iaitu artikel yang bertajuk *Surat Kepada Ahli dan Pemimpin UMNO Akar Umbi*. Konteks ujaran ini ialah Mahathir menyeru ahli-ahli UMNO akar umbi agar tidak menyokong kepimpinan Mohamad Najib dalam pilihan raya ke-14. Contoh 2 menunjukkan lakuan seruan, kemudian diikuti oleh ujaran nasihat. Bagi contoh 3 pula, seruan dilakukan dengan diikuti oleh penjelasan bahawa jika hendak menang, ahli UMNO hendaklah menolak kepimpinan Mohd Najib sebelum PRU14. Contoh 4 juga menyeru ahli UMNO untuk menolak kepimpinan Mohd Najib sebagai Presiden UMNO dan Perdana Menteri.

4. Lakuan Permintaan

Lakuan permintaan ialah lakuan yang menunjukkan penutur meminta kebenaran atau pertolongan seseorang. Dalam kajian ini, analisis mendapati sebanyak 5 kali permintaan dilakukan oleh Mahathir. Jumlah ini jauh lebih rendah berbanding dengan lakuan desakan. Hal ini disebabkan oleh isu yang dibangkitkan ialah isu negara dan oleh sebab itu ia perlu tegas. Senarai berikut ialah contoh lakuan permintaan oleh Mahathir.

- Sebagai orang tua, dan orang tua UMNO pula, **izinkanlah saya** memberi sedikit pandangan. (A3:P2:U3)
- **Izinkan saya** menerangkan sedikit berkenaan keputusan saya untuk keluar dari UMNO. (A25:P2:U1)
- **Yang saya minta** dari Najib ialah untuk negara dan untuk . (A22:P4:U1)
- **Mungkin Peguam Negara Malaysia dapat** menjelaskan mengapa pelaburan 1MDB sebanyak \$1 bilion harus pergi ke ... (A33:P13:U1)

Berdasarkan empat contoh di atas, terdapat tiga fungsi lakuan permintaan. Ujaran dalam contoh 1 dan contoh 2 di atas memperlihatkan lakuan untuk meminta kebenaran bagi menerangkan dan mengemukakan pandangan. Kedua-dua ujaran ini ditandai oleh perkataan *izinkan saya*. Permintaan dalam contoh 1 dilakukan kerana tidak dapat menghadiri Mesyuarat Agung UMNO atas faktor tertentu. Oleh itu, beliau meminta izin untuk mengemukakan pandangan melalui blog beliau. Konteks ujaran bagi contoh 2 pula ialah Mahathir meminta izin untuk menerangkan pelbagai sebab beliau meninggalkan UMNO. Permintaan izin melalui blog dilakukan kerana beliau tidak lagi dibenarkan untuk menemui ahli-ahli UMNO lain. Hal ini dinyatakan dalam artikel lain, *Saya menulis dalam blog saya kerana sekatan yang ketat diadakan supaya saya tidak dapat berjumpa dan bercakap dengan ahli UMNO dan orang awam* (A21:P13:U1).

Konteks ujaran bagi contoh 3 ialah Mahathir meminta Mohd Najib agar mentadbir negara dengan jujur dan mengutamakan kepentingan negara berbanding diri sendiri. Ujaran ini ditujukan kepada Mohd Najib dan ia dilakukan selepas rahsia hutang dan pelaburan 1MDB terbongkar. Ujaran permintaan bagi contoh 4 di atas pula ditujukan kepada peguam negara untuk menjelaskan pelaburan USD1 bilion oleh 1MDB. Permintaan ini ditujukan kepada peguam negara kerana peguam negara mengetuai siasatan terhadap 1MDB bersama dengan SPRM, Bank Negara, Juruaudit Negara. Peguam Negara mempunyai kuasa untuk memutuskan bahawa sama ada wujud atau tidak wujud penyelewengan dana dalam pelaburan 1MDB.

5. Lakuan Nasihat

Lakuan nasihat ialah lakuan yang meminta pendengar atau pembaca melakukan kebaikan. Lazimnya, lakuan nasihat bersifat lembut agar dapat diterima dengan baik oleh pendengar. Analisis mendapati lakuan nasihat hanya dilakukan sebanyak 5 kali. Jumlah ini sama dengan jumlah lakuan permintaan. Hasil analisis mendapati 4 daripada 5 lakuan nasihat ini ditujukan kepada ahli atau pemimpin UMNO. Hanya satu nasihat diberikan kepada pihak pengurusan 1MDB. Contohnya adalah seperti berikut:

- Wahai ahli UMNO! Sedarlah (A35:P19:U2)
- Pemimpin pula perlu dengar teguran ini dan ... (A3: P18:U1)
- Wahai ahli dan pemimpin UMNO...Fikirlah baik-baik. (A21: P8:U3)

Berdasarkan senarai contoh di atas, contoh 1 hingga contoh 3 di atas menunjukkan nasihat ditujukan kepada ahli UMNO. Lakuan nasihat dalam contoh 1 di atas ditandai oleh perkataan *sedarlah*, contoh 2 ditandai oleh *pemimpin pula perlu dengar teguran ini* manakala contoh 3 pula ditandai oleh *fikirlah baik-baik*. Konteks ujaran bagi contoh 1 ialah menasihati ahli UMNO agar sedar tentang kerosakan yang dilakukan oleh Mohd Najib terhadap negara. Lakuan nasihat dalam contoh 2 dilakukan untuk menasihati para pemimpin UMNO agar menerima teguran-teguran yang telah dibuat. Teguran itu dilakukan untuk kebaikan agama, bangsa dan negara. Ujaran dalam contoh 3 pula dilakukan untuk menasihati para pemimpin UMNO agar memikirkan sebaik mungkin sebelum terus menyokong kepimpinan Mohd Najib. Ketiga-tiga ujaran ini ditujukan kepada ahli UMNO kerana beliau yakin bahawa perwakilan atau pemimpin UMNO mempunyai kuasa untuk menggantikan Mohd Najib sebagai presiden UMNO dan sekali gus menggantikannya sebagai Perdana Menteri.

6. Lakuan Cabaran

Lakuan mencabar merupakan satu bentuk arahan untuk memenuhi kehendak seseorang. Lazimnya, lakuan mencabar ini adalah untuk mengadu kekuatan mental atau fizikal. Selain itu, ia juga untuk membuktikan sesuatu kebenaran atau kesalahan seseorang. Dalam kajian ini, lakuan cabaran tidak banyak dilakukan. Lakuan ini hanya mencatatkan kekerapan sebanyak 3 kali. Contohnya adalah seperti berikut:

- **Saya sedia semua akaun peribadi saya selama 22 tahun diperiksa** oleh orang yang tidak ada kepentingan bagi mengesahkan...(A9:P6:U3)
- Apakah saya pernah buat perkara-perkara seperti ini? **Buktikan** (A22:P22:U2)
- Kami tahu dan Tuhan lebih tahu. **Jika berani bersumpahlah.** (A39:P3:U2)

Konteks Ujaran dalam contoh 1 dan 2 ialah Mahathir dituduh melakukan perkara yang sama dengan Mohd Najib, iaitu menerima wang atau sumbangan politik. Namun demikian, beliau menafikan tuduhan itu dengan menjelaskan bahawa sumbangan politik memang wujud. Namun demikian, derma politik dimasukkan ke dalam akaun parti. Akaun parti ini dikawal oleh tiga orang. Pengeluaran wang daripada akaun parti memerlukan tandatangan dua daripada tiga orang tersebut. Selepas penjelasan ini, beliau mengisytiharkan cabaran bahawa dia bersedia disiasat oleh pihak yang bebas. Ujaran tersebut adalah satu bentuk cabaran terbuka kepada orang yang menuduhnya melakukan penyelewengan seperti pihak pengurusan 1MDB.

Konteks ujaran bagi contoh 3 ialah laporan siasatan 1MDB oleh Peguam Negara, SPRM, Bank Negara telah diketahui oleh Mahathir. Beliau mengetahui laporan siasatan itu melalui bekas Peguam Negara ketika ujaran itu, iaitu Abd Ghani Patail. Namun demikian, Abdul Ghani Patail digugurkan dan digantikan dengan peguam negara yang baharu, iaitu Mohamad Apandi Ali. Peguam Negara yang baharu ini pula mengumumkan bahawa laporan tersebut tidak menunjukkan penyelewengan dalam pengurusan dana 1MDB. Mahathir mengumumkan bahawa dia tahu isu laporan itu dan yakin bahawa peguam negara, Tan Sri Apandi

Ali tidak bercakap benar. Oleh itu, Mahathir mengisytiharkan cabaran tersebut, dengan mendesak beliau untuk bersumpah.

7. Lakuan Jemputan

Lakuan jemputan ialah lakuan mengajak seseorang untuk bersama-sama, sama ada untuk melakukan kerja atau bersama menghadiri sesuatu majlis. Dalam kajian ini, lakuan jemputan dilakukan sekali sahaja. Jemputan ini ditujukan kepada ahli-ahli UMNO. Berikut ialah lakuan jemputan yang dilakukan oleh Mahathir.

- Saya menjemput ahli-ahli UMNO yang sayang kepada perjuangan asal UMNO membantu saya ... (A25:12:U1)

Ujaran di atas dilakukan melalui artikel yang bertajuk *Surat Kepada Ahli-Ahli Cawangan UMNO*. Jemputan ini dilakukan agar ahli-ahli UMNO bersama beliau untuk menyelamatkan parti dan negara daripada terus dipimpin oleh Mohd Najib .

8. Lakuan Doa

Lakuan doa ialah ujaran yang bersifat permintaan, sama ada meminta pertolongan, dimurahkan rezeki atau meminta kebaikan daripada Allah SWT. Dalam kajian ini, analisis menunjukkan hanya sekali lakuan doa digunakan oleh Mahathir. Contohnya adalah seperti berikut.

- Mudah-mudahan diberi petunjuk oleh Allah Subhanahu Wa Ta'ala (A3:P20:2)

Ujaran lakuan doa di atas ditulis dalam artikel bertajuk *Selamat Bersidang UMNO*. Konteks ujaran doa di atas ialah Mahathir tidak dapat menghadiri Sidang UMNO dan membuat kenyataan dan menerangkan faktor-faktor UMNO tidak lagi relevan. Selepas menerangkan beberapa faktor, beliau mengharapkan agar sidang itu berjalan lancar. Harapan agar sidang itu berjalan lancar diserahkan kepada Allah SWT dengan mengucapkan doa di atas.

9. Lakuan Harapan

Lakuan harapan ialah sejenis lakuan arahan kerana penutur mengharapkan tindakan diambil oleh pihak yang ditujukan. Walau bagaimanapun, perkara yang diharapkan bergantung pada pihak yang diharapkan. Terdapat penanda linguistik tertentu yang menunjukkan lakuan harapan, antaranya ialah *harapan saya, diharapkan, diharap, mengharap, dan sebagainya*. Analisis mendapati lakuan harapan dilakukan sebanyak 6 kali. Lakuan harapan ini berfungsi agar pihak-pihak tertentu bertindak terhadap pihak yang lain. Dalam konteks ini, kajian mendapati dua pihak yang menjadi harapan Mahathir, iaitu individu dan agensi kerajaan.

- Saya harap sahabat saya SSK dapat beri butiran lanjut dan dokumen tentang penggunaan 1MDB untuk semua tujuan, termasuk pelajaran.
- Jadi instrumen atau institusi Kerajaan diharap menyiasat dan menentukan sama ada tuduhan terhadap PM adalah benar atau tidak.
- Institusi yang biasanya diharapkan untuk melakukan ini adalah polis terutamanya..
- Dalam kes-kes yang melibatkan wang, Bank Negara diharap akan menyiasat dan memberi laporan.

Analisis mendapati contoh 1 menggunakan kata kerja performatif, manakala contoh 2 hingga contoh 4 menggunakan ayat pasif yang ditandai oleh kata *diharap*. Konteks ujaran bagi contoh 1 ialah Mahathir terbaca tulisan artikel tentang 1MDB oleh Saleh Said Keruak yang menjadi ahli barisan kabinet kerajaan. Namun demikian, tulisan itu tidak terperinci, khususnya berkenaan dengan pembelian jana kuasa dan pembiayaan oleh 1MDB. Oleh itu, Mahathir mengharapkan agar Saleh Said Keruak memberikan perincian berkenaan perkara tersebut.

Ujaran bagi contoh 2 hingga 4 pula melibatkan konteks yang sama, iaitu berkaitan pihak-pihak yang boleh melakukan siasatan terhadap 1MDB. Sebelum ujaran ini dilakukan, pelbagai desakan agar siasatan dilakukan. Oleh itu, Mahathir menulis artikel tersebut dengan penjelasan bahawa dalam undang-undang Malaysia, tidak ada sesiapa yang terkecuali daripada siasatan, termasuk Perdana Menteri Malaysia. Dalam konteks 1MDB, Mahathir mengharapkan empat pihak yang boleh melakukan siasatan, iaitu Bank Negara, Juru Audit Negara, Ketua Polis Negara, dan Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia. Kajian ini

merumuskan bahawa lakuan harapan berfungsi agar 4 pihak tersebut diharapkan oleh Mahathir untuk menyiasat kes pengurusan dana dan pelaburan 1MDB.

10. Lakuan Cadangan

Lakuan cadangan merupakan tindakan mengemukakan pandangan atau penyelesaian agar pihak pendengar atau pembaca dapat mempertimbangkannya. Dengan perkataan lain, lakuan ini memberikan idea yang boleh dilakukan untuk menyelesaikan sesuatu masalah. Lakuan ini diletakkan di bawah kategori lakuan arahan kerana ia meminta seseorang untuk melakukan sesuatu walaupun ada kemungkinan cadangan itu tidak diterima. Analisis kajian mendapati lakuan cadangan ini tidak dominan kerana ia hanya dilakukan sebanyak 17 kali. Lakuan cadangan ini ditujukan kepada banyak pihak dengan pelbagai tujuan. Jadual berikut ialah kekerapan dan kepada siapa cadangan itu dikemukakan.

Jadual 3. Pihak-pihak yang dicadangkan.

No	Cadangan Ditujukan Kepada	Kekerapan	Peratus
1	Umum	7	41.17
2	1MDB	6	35.29
3	Bank Negara	1	6%
4	Pembangkang	1	6%
5	Switzerland	1	6%
6	Ahli UMNO	1	6%
Jumlah Keseluruhan		17	100%

Berdasarkan jadual di atas, cadangan yang dilakukan oleh Mahathir ditujukan kepada pelbagai pihak. Lakuan cadangan umum mencatatkan jumlah tertinggi, iaitu sebanyak 7 kali, diikuti cadangan kepada 1MDB dengan jumlah kekerapan sebanyak 6 kali. Selebihnya, cadangan ditujukan secara khusus kepada Bank Negara, pihak pembangkang (ketika itu Pakatan Harapan), pihak berkuasa Switzerland dan ahli UMNO. Senarai berikut ialah contoh lakuan cadangan.

- Mereka yang tidak sanggup menghadapi dan mengatasi cabaran adalah lebih baik tinggalkan sahaja bidang politik.
- Jika laporan media asing adalah fitnah dan tidak berasas, tuduhan saman malu boleh dibuat terhadap media berkenaan di negara mereka.
- Satu-satunya proses lain yang ada bagi pemecatan seseorang PM adalah undi tidak percaya di Parlimen.
- Adalah lebih meyakinkan jika laporan Bank Negara didedah daripada hanya Najib berkata Bank Negara tahu.

Konteks ujaran bagi contoh 1 di atas ialah Mahathir menulis artikel bertajuk *Menghadapi Cabaran*. Cadangan dalam contoh 1 ini ditujukan secara umum. Dalam konteks ini, beliau menunjukkan bahawa seorang pemimpin politik hendaklah berani menghadapi cabaran. Beliau turut menceritakan pengalaman beliau sebagai Presiden UMNO yang sering kali dicabar secara demokrasi dalam pemilihan UMNO. Oleh itu, Mahathir mengemukakan cadangan tersebut bahawa pemimpin politik yang tidak sanggup menghadapi cabaran sebaiknya tidak menceburi bidang politik. Pemimpin sentiasa menerima cabaran sama ada dalam parti politik yang sama atau dari parti berlainan. Contoh 2 pula merupakan cadangan yang dikemukakan kepada 1MDB. Mahathir mengemukakan cadangan kepada 1MDB agar membuat laporan dan saman kepada media asing yang membuat laporan tidak benar tentang 1MDB. Berdasarkan artikel 26 isi kelapan, Mahathir telah menyenaraikan media asing yang membuat liputan tentang penyelewengan 1MDB. Antaranya ialah *South China Morning Post*, *The Australian*, *Australia Broadcasting Corporation*, *Sydney Morning Herald* dan sebagainya.

Contoh 3 pula merupakan ujaran lakuan cadangan yang ditujukan kepada ahli-ahli UMNO. Tujuan ujaran ini dilakukan adalah untuk menggantikan Perdana Menteri melalui undi tidak percaya. Dalam konteks 1MDB, Mahathir berusaha untuk mendesak Mohd Najib meletak jawatan, namun demikian tidak berjaya. Oleh itu, beliau memilih cara lain dengan mencadangkan agar ahli-ahli UMNO mengemukakan undi tidak percaya kepada Perdana Menteri dalam Parlimen Malaysia. Ujaran dalam contoh 4 pula mencadangkan agar

laporan Bank Negara tentang transaksi dana 1MDB didedahkan untuk pengetahuan umum. Cadangan ini ditujukan kepada Bank Negara agar segala persoalan terjawab. Cadangan ini dilakukan kerana siasatan telah dilakukan oleh Bank Negara, tetapi tidak didedahkan secara umum. Dalam artikel yang sama, Mahathir memaklumkan bahawa Peguam Negara yang baharu menolak laporan Bank Negara atas alasan yang tidak jelas. Oleh itu, Mahathir mencadangkan agar laporan Bank Negara didedahkan untuk pengetahuan umum.

Kesimpulan

Mahathir merupakan mantan Perdana Menteri Malaysia yang sangat kritis terhadap isu 1MDB. Selain itu, beliau mendakwa bahawa wujud penyelewengan dan penyalahgunaan kuasa oleh Perdana Menteri, Mohd Najib sebagai Pengerusi 1MDB. Berdasarkan kerangka teoretis, analisis dan perbincangan, kajian ini merumuskan bahawa Mahathir melakukan pelbagai lakuan arahan dalam isu 1MDB. Sebanyak 10 lakuan arahan dilakukan oleh Mahathir, iaitu lakuan desakan, cadangan, larangan, seruan, harapan, permintaan, nasihat, mencabar, menjemput, dan doa. Dari sudut kekerapan, analisis memperlihatkan lakuan desakan mencatatkan kekerapan tertinggi, iaitu sebanyak 56% (72 ujaran). Lakuan desakan adalah untuk mendesak pihak pengurusan 1MDB agar mendedahkan segala butiran kewangan dan pelaburan dana syarikat tersebut. Hal ini dilakukan kerana segala butiran pelaburan dan laporan siasatan 1MDB yang sepatutnya menjadi pengetahuan umum dirahsiakan dan diletakkan di bawah Akta Rahsia Rasmi Negara.

Selain itu, terdapat juga desakan agar Mohd Najib meletakkan jawatan sebagai Perdana Menteri bagi memudahkan siasatan dilakukan. Lakuan cadangan pula berada di tempat kedua tertinggi dan hal ini menunjukkan Mahathir mengemukakan pelbagai cadangan dalam isu tersebut. Beliau juga melakukan seruan terhadap ahli-ahli UMNO agar menarik balik sokongan dan mengemukakan undi tidak percaya kepada Mohd Najib bagi menyelesaikan masalah 1MDB. Dari sudut ketokohan, dapatan ini menunjukkan Mahathir Mohamad merupakan seorang yang berani dan konsisten dalam menyuarakan isu terhadap pemimpin tertinggi negara walaupun menghadapi pelbagai risiko. Dalam konteks Malaysia, kajian lakuan bahasa telah memberikan perkembangan baharu dalam ilmu linguistik dan meluaskan dimensi kajian bahasa dengan meneliti tindakan-tindakan tokoh dan negarawan dalam mengawal pemerintahan. Dengan perkataan lain, kajian lakuan bahasa berupaya memperlihatkan strategi-strategi pemimpin mengawal sesebuah kerajaan.

Pengakuan dan penghargaan: Pada asalnya, artikel ini adalah sebahagian daripada tesis PhD di Akademi Pengajian Melayu, Universiti Malaya. Setinggi-tinggi penghargaan kepada penyelia Prof Madya Ab Razak Ab Karim dan Dr. Rohaidah Haron atas bimbingan yang diberikan sepanjang pengajian.

Rujukan

- Alfiyani, N. S., & Asep, P. Y. U. (2020). Analisis tindak tutur direktif pada ceramah Ustadz Abdul Somad edisi tanya jawab kajian musyawarah bersama artis hijrah. *Estetik: Jurnal Bahasa Indonesia*, 3(2), 119–134.
- Amir, J., & Zaitul, A. Z. H. (2015). Penggunaan lakuan pertuturan dalam mesyuarat. *Jurnal Linguistik*, 19(1), 48–057.
- Athraa, A. M., & Mahmood, A. D. (2022). Directive speech acts in Muslim Eid and Christian easter sermons: A syntactic and pragmatic study. *Al-Adab Journal*, 2(141), 27–48.
- Austin, J. L. (1962). *How to do things with words*. Oxford University Press.
- Christine, E. (2021). Convergence and divergence in two historical varieties of English: Pragmalinguistic strategies in commissive and directive speech acts in Scottish and English Letters (1500-1700). *Anglistik: International Journal of English Studies*, 32(1), 115–138.
- Cipto, W. (2017). Directive speech acts performed in Khutbah (Islamic Friday Sermon). *Advances in Social Science, Education and Humanities Research, Ninth International Conference on Applied Linguistics*, 82(9), 224–227.
- Febrina, R. P., Ngusman, A. M., & Abdurahman. (2014). Kesantunan berbahasa dalam tindak tutur direktif guru pada pembelajaran bahasa Indonesia di SMA Negeri 15 Padang. *Jurnal Bahasa, Sastra dan Pembelajaran*, 2(1), 87–98.
- Goddard, C. (2002). Directive speech acts in Malay: An ethnopragmatic perspective. *Journal Open Edition*, 38, 113–143.

- Hadher H. A. A., Thomas C. V. F., Shaik A.M. M. I., & Esbah, S. A. (2012). Offering as a comissive and directive speech act: Consequence for cross-cultural communication. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 2(3), 1–6.
- Harun, J. P., Miftakhul, H., Nabilatul, I., Ermanto, E., Havid, A., Giyoto, G., & Norazmie, Y. (2021). Politeness of directive speech acts on social media discourse and its implications for strengthening student character education in the era of global education. *Asian Journal of University Education*, 17(4), 179–200.
- Lia K. N., & Muhammad, A. (2022). Directive speech acts analysis in teacher and student interaction during thematic learning in elementary school. *Jurnal Penelitian dan Pengembangan Pendidikan*, 6(2), 286–294.
- Luria A. R. (2015). The directive function of speech in development and dissolution. *The Journal of the International Linguistic Association*, 5(2), 341–352.
- Rochmat, B. S., Joko, N., Nasharuddin, B., & Sumarlan. (2016). Pragmatic study of directive speech acts in stories in al-Quran. *Advances in Language and Literary Studies*, 7(5), 78–84.
- Roswati, A. R., Nurul H. M., Ahmad, S. K., Mohd, Y. I., Che H. C. N., Nurul A. C., & Masutani, S. (2021). The use of Japanese language directive speech acts by Malaysian tour guides. *Journal of Nusantara Studies*, 6(2), 358–378.
- Searle, J. R. (1979). *Expression and meaning*. Cambridge University Press.
- Searle, J. R. (1969). *Speech Act*. Cambridge University Press.
- Sofia, M., Rustono, R., & Awalya, A. (2018). Teachers' directive speech in character building values in learning and teaching activities at SDN 05 Kebondalem Pernalang. *Journal of Primary Education*, 7(1), 96–102.
- Sri, W., Harun, J., Eko, P., Ani, R., & Erry, W. K. (2019). Tindak Tutur direktif wacana berita online: Kajian media pembelajaran berbasis teknologi digital. *Jurnal Pendidikan Bahasa dan Sastra Indonesia*, 2(2), 11–129.
- Yulianti, W., & Cucu, S. (2015). Directive speech acts realization of Indonesian EFL teacher. *Journal of English Education*, 3(2), 223–229.
- Zanariah, I., Maslida, Y., & Karim. H., (2017). Analisis lakuan bahasa direktif guru pelatih dalam komunikasi di bilik darjah. *Jurnal Melayu*, 16(2), 163–178.